

bec oporu v zákoně. Zákon o úplatkářství v § 2 a 3 mluví jen o prospěchu, který se poskytuje veřejnému činiteli. Úplatek poskytnutý třetí osobou není však jejím prospěchem, nýbrž zase jen prospěchem veřejného činitele; má proto i pojem »nepatrného prospěchu« v § 2 odst. 2 cit. zák. vztah jen k majetkovým nebo jiným zájmům veřejného činitele, nikoliv osoby úplatek poskytující. Námitky, jež zmateční stížnost po této stránce uplatňuje i s hlediska čís. 5 i s hlediska čís. 9 a) (10) § 281 tr. ř., neobstojí. I když rozsudek skutkově zjišťuje zvyklost, že železniční zaměstnanci dostávají za pomáhání při nakládání vagonů, za urychlenou výpravu zboží a za přistavování vagonů od firem vánoční remunerace a někdy i dary při jednotlivých úkonech, jest pro právní posouzení případu směrodatné jen skutkové zjištění nalézacího soudu, že odměny obžalovanému poskytované nebyly toho druhu, nýbrž že byly mu vypláceny za prozrazování zásilek L-ových. Zmateční stížnost jest ovšem toho názoru, že tato činnost R-ova byla jen další zvláštní ochotou k firmě W. a synové, a že poskytování oněch »nepatrných prospěchů« nevybočilo z mezí obvyklých odměn a z rámce platných zvyklostí. Než nelze popřít, že každý peněžitý dar, pokud nepředstavuje prospěch jen zcela nepatrný, pokud se týče dar toho druhu, mající hodnotu peněžní, poskytovaný veřejnému činiteli z důvodů jeho služby a ve vztahu k jeho služebním úkonům, jest již sám o sobě vždy závadný a proto nepřípustný, a nemůže býti tudíž označován za »zvyklost«, jež by měla býti omluvou. Ať jde o kterékoliv odvětví státní správy, vždy má takový dar povahu demoralisující pro obdarovaného, neboť vyvolává v něm pocit povinnosti vzájemné úsluhy a mimořádných ohledů k dárci, a svádí ho tak k rozlišování mezi stranami, s nimiž přichází ve styk jakýmkoliv způsobem své služební činnosti. Obdarování veřejného činitele jest vždy při nejmenším prvním krokem ke skutečné korupci, a takto i takové poskytování a přijímání darů, jež svědek V. označil za »zvyklost«, platnou u železnic, může ohrožovati důležité veřejné zájmy. Je-li pak veřejný činitel odměňován přímo za to, že bude dárci poskytnuta výhoda (neb opomenut úkon, k němuž jest tento činitel povolán), jak jest v souzeném případě skutkově zjištěno, tu poskytování takových darů má veškeré zákonné znaky úplatku a trestného činu podle § 2 (po příp. § 3) cit. zákona.

Čís. 4161.

Vysloviti, zda jest právně závaznou skutečností pokládati za prokázanou a učiniti ji podkladem (částí podkladu) rozsudku, jest (vyjímajíc případy § 317 tr. ř.) výhradně právem a úkolem porotců. Nezáleží na tom, zda jest ona skutečnost podle výsledků hlavního přelíčení nepochybná či pochybná, ani, zda byla brána v odpor čili nic.

Nelze (§ 344 čís. 12 tr. ř.) vyměřiti trest podle vyšší sazby § 142 tr. zák., nebyl-li zjištěn příbuzenský poměr tuto sazbu odůvodňující výrokem porotců, ana jim nebyla dána v tom směru otázka podle § 322 tr. ř.; porotní soud není oprávněn sám zjistiti onen poměr z výsledků průvodního řízení.

Pro obor trestního práva neplatí zásada: »pater est, quem nuptiae demonstrant«.

Příčilo by se zásadě § 3 tr. ř., držeti se formalisticky přesného doslovu návrhu, je-li smysl návrhu podle jeho odůvodnění nepochybný.

(Rozh. ze dne 12. května 1931, Zm II 102/31.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku porotního soudu v Novém Jičíně ze dne 13. února 1931, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem zabití podle § 140 tr. zák., zrušil výrok porotců a napadený rozsudek na něm spočívající jako zmatečné, a věc odkázal do příštího zasedání porotního soudu při krajském soudě v Novém Jičíně k novému přelíčení a rozhodnutí.

D ů v o d y:

Zmateční stížnost vytýká rozsudku prvé stolice zmatečnost ve výroku o vině podle § 344 čís. 5 a ve výroku o trestu podle § 344 čís. 11 a 12, správně jen čís. 12 tr. ř. Důvodnou je stížnost, pokud namítá právní mylnost výroku o trestu z důvodu, že byl trest vyměřen podle druhé (vyšší) sazby § 142 tr. zák., ač nebyly předpoklady sazby té výrokem porotců zjištěny. Rozhodovací důvody napadeného rozsudku uvádějí v tom směru, že sice ve výroku nebyl zjištěn příbuzenský poměr, odůvodňující vyšší trestní sazbu, že však soudní sbor zjistil z výsledků průvodního řízení a z výslovného doznání obžalovaného jako nepochybné a prokázané, že obžalovaný zabil svého vlastního otce. Tento postup, kterým si porotní soudní dvůr osobil právo zjistiti skutečnost, k níž se vztahovalo ustanovení § 322 tr. ř., nelze uvésti ve shodu se zákonem. Vysloviti, zda jest právně závažnou skutečnost pokládati za prokázanu a učiniti ji podkladem (částí podkladu) rozsudku, jest (vyjímajíc případy § 317 tr. ř.) výhradně právem a úkolem porotců. Plyne to nejen z předpisů §§ 318—323 tr. ř., nýbrž i z obsahu poučení porotcům podle § 326 tr. ř. Vzhledem k výhradnosti zjišťovacího práva a úkolu porotců nezáleží na tom, zda jest skutečnost zůstavená zjišťování porotců podle výsledků hlavního přelíčení nepochybná či pochybná, zda byla při hlavním přelíčení brána v odpor, čili nic. Předpisy §§ 318, 319, 320, 322 tr. ř. nerozlišují ve směru tom, nařizujíce bezvýhradně a bezvýjimečně, že jest dáti otázku, že jest učiniti předmětem otázek. Tento názor není neplodným formalismem, jak podotýká napadený rozsudek, nýbrž důsledným a nutným setrváním na — zákonem určených — mezích mezi pravomocí porotců a pravomocí porotního soudního sboru, a neprávem dovolává se rozsudek pro opačný názor rozhodnutí bývalého zrušovacího soudu vídeňského č. 117 a 2645 úř. sb.; není ani v těchto rozhodnutích, ani v rozhodnutích č. 2790 a 3338 sb. n. s. opory pro výklad, že zrušovací soud omezuje závaznost striktního příkazu § 322 tr. ř. na případy nejistoty o tom, zda tu dotčená skutečnost jest či není, a že při-

pouští ze zásady § 322 tr. ř. výjimky pro případy, kde nebyly podle výsledků přelíčení pochybnosti o skutečnosti povahy § 322 tr. ř.; ostatně otázka otcovství nemusí býti pro obor trestního práva ani nepochybnou (nespornou); neplatí pro obor ten zásada: »pater est, quem nuptiae demonstrant«. Nebyl-li tudíž porotní sbor soudní oprávněn zjistiti sám příbuzenský poměr mezi usmrčeným a obžalovaným (výrokem porotců nezjištěný), nedostávalo se ve skutkovém ději, který tvořil podklad rozsudku, skutečnosti odůvodňující použití druhé (vyšší) trestní sazby § 142 tr. zák. Vyměřil-li přes to trest obžalovanému podle této vyšší sazby, vykročil porotní soud z mezí zákonné sazby trestní, která se vztahovala ke skutku, jímž byl obžalovaný porotci uznán vinným, a zatížil rozsudek zmatkem § 344, čís. 12 tr. ř. Základní vada tkví ovšem v tom, že porotní soud nepojal do eventuální otázky na zločin zabití skutečnost, že byl usmrčený otcem obžalovaného, tudíž v blízkém příbuzenství s ním, ani nedal zvláštní otázku dodatkovou na tuto skutečnost. Opomenutím tím byl zřejmě porušen předpis § 322 tr. ř. a způsoben zmatek § 344 čís. 6 tr. ř. Avšak zmatek ten není stížností obžalovaného uplatňován a nemohl jí býti uplatňován pro nedostatek předpokladu předposledního odstavce § 344 tr. ř. Bylať okolnost, že příbuzenský poměr mezi pachatelem a jeho obětí nebyl učiněn předmětem otázky, zřejmě a nepochybně ve prospěch obžalovaného, jenž byl tím ušetřen nebezpečí, že porota přisvědčí k poměru, o který jde, a zjedná tím zákonný podklad pro užití vyšší trestní sazby. Soud porotní nemohl a nesměl svoje opomenutí při kladení otázek napravovati tím, že příbuzenský poměr jen porotci k tomu povolanými nezjištěný, zjistil sám v rozsudku; tímto svědomným a protizákonným zasažením do oblasti porotcům vyhrazené nejen svoje opominutí nenapravit, nýbrž zbavil i veřejného obžalobce, jenž v souzeném případě také omomnul při porotním přelíčení naléhati na doplnění otázek, vůbec možnosti, by toto své opomenutí po případě napravil pozdější zmatečnou stížností podle § 344, čís. 6 tr. ř.

Než zrušovací soud shledává stížnost odůvodněnou i, pokud uplatňuje zmatek podle čís. 5 § 344 tr. ř. Zmatek ten shledává stížnost v tom, že nebylo vyhověno návrhu obhájcovu, by soud dal znalcům (i soudním lékařům) otázku, zda udání svědkyně Rozalie M-ové vzhledem k tomu, jak se již při výslechu generalií přesvědčili, a jak svědkyně na otázky odpovídala, zasluhují víry. Jest sice správné, že by se návrh ten, kdyby byl posuzován jen podle svého doslovu, nemohl setkati s úspěchem. Označilť jako bod, o němž mají býti znalci slyšeni, věrohodnost svědkyně Rozalie M-ové, a domáhal se tak úkonu vypadajícího z rámce pojímací a posuzovací činnosti znalců, a příslušejícího podle zásad § 326 tr. ř. výlučně porotcům. Příčilo by se však zásadě § 3 tr. ř. držeti se tak formalisticky přesného doslovu návrhu v případě, kde je smysl návrhu podle jeho odůvodnění nepochybný. Poukazem k tomu, jak se svědkyně při výslechu chovala a jak na otázky odpovídala, tedy poukazem ke zmatenému chování svědkyně dal navrhovatel zřejmě najevo, že se domáhá toho, by výslechem znalců o duševním stavu svědkyně byla porotcům zjednána spolehlivější základna pro posouzení věrohodnosti této

svědkyně pro souzený případ nanejvýš důležité. Vždyť skoro jen na mimosoudních výpovědích této svědkyně, jak byly reprodukovány jinými svědky, byla vybudována obžaloba. Při tom se však vyskytly vážné pochybnosti o tom, zda jest tato svědkyně schopna spolehlivé chápavosti a správného projevu. Nemůžeť svědkyně podle protokolu o hlavním přelíčení ani spolehlivě udati, jak jest stará, kde bydlí, a, byvši upozorněna předsedou na odchýlná udání v přípravném řízení, chce se vzdáti, by se mohla zeptati, jak je stará, a ve kterém čísle bydlí; nemá podle výpovědi svědků »zdravý rozum«, jest »slabá na hlavu« a pod., takže se zamítnutý návrh podle zřejmého smyslu týkal zjištění důležité okolnosti, a byla tím, že mu nebylo vyhověno, obhajoba zkrácena. Bylo proto zmateční stížnosti vyhověti a uznati, jak se stalo. Při novém projednání případu bude porotnímu soudu dbáti zákazu reformationis in peius, takže nebude lze již přihlížeti k tomu, že obžaloba zněla na zločin vraždy, ani k příbuzenskému poměru obžalovaného k usmrcenému, a že nebude již lze vyměřiti případný nový trest podle vyšší sazby § 142 tr. zák. Soudu bude uvažovati i o tom, zda vzhledem k rozporu v posudcích znalců slyšených za vyšetřování na jedné straně a znalců slyšených při hlavním přelíčení na straně druhé, nebude nutno vyžádati posudek soudní lékařské rady o tom, zda lze v souzeném případě jako příčinu roztržštění lebky vyloučiti pouhý pád.

Čís. 4162.

Zlý úmysl, jehož je třeba pro skutkovou podstatu zločinu, předpokládá jednak činnost myšlenkovou (představivou), jednak činnost vůle. I když pachatel měl vůli přivoditi určitý výsledek jednání, není tím vyjádřeno ještě, že si též zlo se zločinem spojené rozvážil.

Zákon stihá za přestupek opilství činy, které, provázeny úmyslem podle § 1 tr. zák., byly by zločinem, při nichž však složitější duševní pochody, pro zločinný úmysl nevyhnutelné, jsou pro úplné opilství pachatelovo vyloučeny.

Otázka, zda pachatel měl vůli ohroziti statky v § 85 b) tr. zák. uvedené, patří ke stránce subjektivní, již soud nemusel zjišťovati v jednotlivých jejích složkách, jakmile, zjistiv úplné opilství pachatelovo, posuzoval jeho činnost jen s hlediska přestupku § 523 tr. zák.

(Rozh. ze dne 15. května 1931, Zm I 49/30.)

Nejvyšší soud jako soudu zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu trestního v Praze ze dne 29. listopadu 1929, jímž byl stěžovatel uznán vinným přestupkem opilství podle § 523 tr. zák. a přestupkem krádeže podle §§ 171, 460 tr. zák., mimo jiné z těchto

důvodů:

Podstatou zmateční stížnosti, uplatňující ve směru odsouzení obžalovaného pro přestupek § 523 tr. zák. (§ 85 b) tr. zák.) zmateční dů-